

În multe privințe, comunitatea montaniarzilor seamănă cu liceul. Numărul alpieniștilor la altitudini mari e suficient de mic pentru ca aproape toată lumea să cunoască pe toată lumea. Cu stresul suplimentar al morții și al dezmembrării, se formează clii și apare o presiune a tovarășiei. Alpieniștii schimbă aliați, îi defăimează pe alții, se iau la încăierare, leagă prietenii și fac pe grozavii. În săptămânile de dinaintea tragediei, unii chiar s-au certat ca niște copii.

Liderul expediției olandeze, de pildă, Wilco van Rooijen, „mi-a făcut chestia asta, de parcă era o fetiță de treisprezece ani”, își amintește Nick Rice, alpinistul din California. „Primire rece, foarte răutăcios³, nu răspundea la salut.”

„Fiindcă nu-mi credeam ochilor ce purta!”, a explicat Wilco. Nick purta doar o cască Petzl Meteor ușoară, prea fragilă pentru K2. „O cască din plastic pentru bicicletă.”

„Pur și simplu Wilco mă urăște”, a zis Nick. „N-am habar de ce.”

„Plus că nici nu și-a adus coardă”, a continuat Wilco.

„Echipa americană mi-a adus coarda.”

„Stătea pe net toată ziua și a adus combustibil în primul rând ca să-și țină generatorul în funcțiune.”

„Wilco avea pică pe generator.”

Asemenea ciorovăieli mergeau de la esențial la existențial, iar când Chhiring le-a auzit fără să vrea, s-a retras în sine. În comparație cu cei care escaladau Everestul, alpieniștii de pe K2 încețoșau și mai mult linia dintre nebunie și curaj. Mulți sperau să colecționeze toți optmiarii – cele paisprezece vârfuri mai înalte de 8.000 de metri –, iar uneori făloșenia le întrecea abilitățile. Cel puternic îi purta ranchiună celui slab, cel slab purta pică fiindcă era ignorat, iar aroganța îl neliniștea pe Chhiring. Anticipând că vor fi nevoiți să lucreze împreună, l-a evaluat pe cel mai ambițios din grup.

Lui Chhiring, alpinistul basc Alberto Zerain i se părea uimitor; nu mai văzuse niciodată un european care să se poată cățăra ca un șerpaș. Alberto făcuse o înțelegere cu Shaheen, învoindu-se să lucreze ca porter la altitudine mare în schimbul unui loc de cort.

Pe lângă Alberto și Shaheen, Chhiring îl socotea pe Wilco unul dintre cei mai capabili alpieniști din tabăra de bază. Cavaler al

Ordinului de Orania-Nassau, Wilco era la a treia cruciadă. Mai încercase de două ori să cucerească Muntele Sălbat, dar eșuase. În 1995, o piatră i-a zdrobit brațul, „încât osul îi ieșea prin piele”. În sezonul din 2006 fusese împiedicat de vremea rea.

De această dată Wilco ajunsese primul la K2, instalând 3.000 de metri de coardă pe traseul Cesen. Însă atunci când cavalerul a lăsat la o parte purtarea cavalească și a încercat să ceară taxa uzuală⁴ pentru folosirea acestor corzi, popularitatea i-a scăzut brusc. Aproape în fiecare zi voia să plece acasă și să-și vadă soția și fiul de șapte luni. „Voiam să simt iubire”, și-a amintit el. „Plângeam în cortul meu, gândindu-mă «gata, am terminat cu muntele ăsta».”

Chhiring a intuit că lui Wilco îi era dor de casă, dar a vorbit rar cu el. Prefera compania coechipierului irlandez al lui Wilco, Gerard McDonnell, care se înțelegea bine cu toată lumea. Muzician și inginer, Ger își căpătase supranumele de „Jesus” datorită bărbii lui mesianice și rolului său de pacificator al taberei. De asemenea, trecuse printr-un fel de înviere și, drept dovadă, avea la cap o creștătură.

În 2006, urcând pe K2 împreună cu Wilco, Ger se găsea cam la 7.000 de metri când o piatră s-a desprins, ducându-se în jos pe pantă. Ger s-a ferit adăpostindu-se în spatele unui bolovan, dar o bucată de gnais cât un puc de hochei a căzut rotindu-se spre el și l-a izbit în partea stângă a căștii Kevlar. Alpinistii folosesc Kevlar fiindcă este dintr-un material dur – folosit în mod obișnuit la vestele antiglonț. Cu toate acestea, casca s-a crăpat, iar impactul a fărâmat o bucățiță din craniul lui Ger, lăsându-i creierul expus.

Partenerul de cățărare al lui Ger, Banjo Bannon, a tras din rucsac o șosetă de lână și a tamponat orificiul. Delirând și pierzând sânge, Ger a coborât muntele poticnindu-se. După câteva ore disperate, a ajuns împleticindu-se în tabăra de bază, unde a leșinat. Furtunile au împiedicat elicopterul să aterizeze în după-amiaza respectivă. A doua zi, Ger a fost transportat la Spitalul Militar Mixt din Skardu.

Dacă ar fi avut o gaură în cap, Chhiring s-ar fi retras, însă opinia lui era minoritară. Tabăra de bază forfotea de dependenți de adrenalină. Schiorul extrem Marco Confortola era în avangardă, amuzându-și prietenii cu filmări care-l arătau făcând slalom în coborâri verticale într-un costum aerodinamic mulat. Un tatuaj cu litere gotice mângălit pe ceafa lui avertiza: *Selvadek* („Sălbatul”).

Pe bicepsul lui drept înmugureau un șir de flori-de-colț tatuat, fiecare simbolizând un optmiar pe care îl urcase. O mantra budistă era tatuată la încheietura mâinii: *Om mani padme hum*, o meditație pentru atenția binevoitoare. Italianul de treizeci și șapte de ani trăia cu mama lui. Când îl întreba cineva despre planurile pe termen lung, Marco spunea că refuza să se lege: „Sunt căsătorit cu munții”. K2 nu era totuși genul lui. „Nu e o doamnă, ca Everestul”, a zis el. „K2 e cu siguranță un bărbat dezagreabil.” Marco era absolut sigur de genul muntelui, fiindcă femeile îl răsfățau și nicio femeie, nici măcar o zeiță, nu l-ar fi respins așa cum o făcuse Muntele Sălbatic. În 2004, o vijelie îi spulberase cortul de pe pantă cu echipament cu tot. Hotărât ca de această dată să reușească, Marco făcea paradă prin tabăra de bază purtând haine pline de embleme ale corporațiilor și dând mâna cu orice persoană pe care o întâlnea.

Spre deosebire de volubilul italian, alpinistul sârb Dren Mandić își petrecea timpul liber departe de mulțime. Chhiring l-a văzut deseori plimbându-se pe morenă, fotografiind păsări sau aplecându-se ca să admire o pată de mușchi. Acasă în Serbia Dren lucra voluntar la un orfelinat, iar de-a lungul anilor îngrijise o menajerie întreagă de animale fără stăpân și de companie, printre care câini, pești, găște, o capră, hamsteri, papagali, porumbei, o veveriță, șerpi, păianjeni și broaște-țeptoase. În copilărie, Dren refuza chiar și să calce pe iarbă. „Tu cum te-ai simți dacă cineva te-ar călca pe gât?”, le spusese adulților. Botezat după numele unui copac medicinal ai cărui spini ascuțiți sunt folosiți pentru deschiderea abceselor, Dren avea acum treizeci și doi de ani și era îndrăgostit de o femeie care lucra la o grădină zoologică.

Și Chhiring hoinărea câteodată pe morenă așa cum făcea Dren, dar când simțea nevoia să se retragă îi căuta de obicei pe cei mai fericiți oameni din preajmă, proaspeții însurăței Cecilie Skog și Rolf Bae. Ei l-au invitat pe Chhiring să se întindă pe canapeaua lor gonflabilă IKEA și să se uite la comedia *Borat: Învățăture din America pentru ca toată nația Kazahstanului să profite*. Lipsa de oxigen îl făcea pe antieroul filmului să pară mai isteric decât ar fi fost în mod normal, așa încât l-au văzut și revăzut de mai multe ori.

Cecilie, care odată spusese despre alpinism că „este o afacere dominată de bărbați”, era prima femeie care încheiase Marele Șlem al Exploratorului, ajungând pe vârful celui mai înalt munte de pe fiecare continent – Cele Șapte Vârfuri –, la Polul Nord și Polul Sud.

Pentru ea și Rolf, K2 era un fel de lună de miere. Se căsătoriseră cu doar un an înainte. După K2 plănuiau o aventură ceva mai convențională: își doreau un copil.

Chhiring îi admira pe tinerii căsătoriți și, privindu-i, i se făcea dor de Dawa. Uneori se simțea singur într-un furnicar de străini. Prietenul său, Eric, îl ajuta să exerseze cu cititul în engleză, iar Chhiring îl ajuta pe Eric să ofere îngrijiri medicale celor bolnavi. Au tratat orice, de la bronșită la apendicită, au aprovizionat taberele și au așteptat să vină vremea bună.

Time de douăzeci și șapte de zile, furtunile au împiedicat pe toată lumea să ajungă prea departe. Shaheen își exersa diplomația, Nick își alimenta generatorul, Wilco plângea în cortul lui, Ger spunea istorioare pline de povețe, Marco își dezvelea tatuajele, Dren studia mușchiul și păsările, Rolf și Cecilie se uitau la *Borat*, iar Pasang monta corzi pentru Flying Jump. Curenții-jet băteau muntele, iar furtunile de zăpadă îngropau taberele. Până să se însenineze vremea, alpinistii n-au putut face altceva decât să aștepte.

* * *

În jurul planetei se învâlburează o mare nevăzută de valuri, hule și curenți. Alfred Russel Wallace, co-descoperitor al evoluției prin selecție naturală, îi spunea „Marele Ocean Aerian”. Gazul se dilată și se contractă, se ridică și coboară, se încălzește și se răcește. Razele soarelui traversează straturile atmosferice și lovesc pământul transformându-se în căldură. Curenții de aer, cicloanele și curenții oceanici poartă energia planetei.

Blocate în tabăra de bază, echipele au monitorizat un strat aspru al atmosferei, numit troposferă. Mizele ajungeau la cer: zilele fără vânt aduc vârful, furtunile neprevăzuteucid. La fel cum budistii fac ceremonii *puja* și musulmanii îngenunchează pentru *salat*, toate profesiunile îl venerază pe meteorolog. Expedițiile bine finanțate angajează unul pentru întregul sezon cu 500 de dolari pe zi.

Nimic nu poate prezice vremea cu o exactitate absolută, însă fotografiile în infraroșu, imaginile din satelit, datele de la stațiile meteorologice și un ansamblu de modele statistice trecute prin supercomputere pot ghici viitorul cu până la zece zile înainte. În cea mai mare parte a anului, pentru muntele K2 modelele prognozează același lucru. Săptămână după săptămână curenții-jet biciuiește

vârful. Cu toate acestea, vara, pentru câteva zile binecuvântate o dată la câțiva ani, vânturile se potolesc. Această fereastră meteorologică e scurtă și prețioasă. Până la deschiderea ei, alpiștii se aclimatizează, astfel încât, la semnalul meteorologului, să se poată avânta în sus pe munte.

Aclimatizarea depinde de moștenirea genetică. Unii alpiști se pot adapta la altitudine în două săptămâni. Alții nu se vor obișnui niciodată cu ea; indiferent cât de mult se antrenează, nu pot escalada munți înalți fără oxigen suplimentar. Aceste reacții fizice diferite ne ajută să explicăm motivul pentru care alpinismul abundă în teorii despre cele mai eficiente metode de aclimatizare. Alpiștii îți vor spune să mănânci banane, să meditezi, să practici yoga, să dormi pe stânga, să înghiți pastile Diamox ori să le eviți și să meseci *yarsagumba*, o omidă mumificată din al cărei cap crește un spor de ciupercă.

Aproape toate rutinele pentru adaptarea la altitudine implică escaladarea în vederea aprovizionării taberelor, urmată de o recuperare la altitudine mai mică – ideal, sub 5.500 de metri⁵. Alpiștii urcă dimineața și coboară înainte de căderea nopții. Această tehnică pare să impulsioneze corpul spre o adaptare mai rapidă până la aproximativ 8.200 de metri.

Dincolo de această limită începe Zona Morții. Nimeni nu se poate adapta la ea. La această altitudine extremă, procentul de oxigen din aer este egal cu cel de la nivelul mării, însă presiunea aerului este mult mai mică – același volum de gaz conține mai puține molecule. Drept urmare, corpul nu poate extrage din aer suficient oxigen. Cu cât este mai mare intervalul de timp petrecut în Zona Morții, cu atât mai slab și mai bolnav devine alpinistul. Sistemul digestiv încetează să mai funcționeze normal, iar corpul își devorează propriul țesut muscular. „Este iadul pe pământ. Îți simți corpul cum se degradează”, a spus Wilco. „Ai încercat vreodată să urci în fugă o scară respirând printr-un pai?”

Aclimatizarea mărește intervalul de timp în care alpiștii pot supraviețui în Zona Morții. Pe parcursul aclimatizării rinichii secretă mai mulți ioni de bicarbonat, acidificând sângele, ceea ce determină accelerarea respirației. Măduva spinării intensifică producerea de globule roșii, astfel încât sângele poate transporta mai mult oxigen. Fluxul sangvin în creier și plămâni crește. Fără procesul de aclimatizare la altitudine, cineva lăsat deodată pe vârful muntelui K2 și-ar

pierde cunoștința în câteva minute. Cei care s-au aclimatizat pot rezista câteva zile.

Aceste adaptări presupun totuși niște pericole. O concentrație mai mare de globule roșii îngroașă sângele. Cheagurile se formează mai ușor, iar inima trebuie să pompeze mai tare. Creșterea presiunii sângelui poate disloca cheagurile, care urcă apoi prin picioare și obturează artera coronariană, cauzând accidente vasculare. Mai există și spectrul edemului, adică acumularea de fluid. Disperate să primească mai mult oxigen, celulele corpului eliberează monoxid de azot și transmit semnale chimice către vasele capilare, comandându-le să accepte mai mult sânge. Pe măsură ce vasele capilare se dilată, se expun la o presiune sangvină mai mare și se rup. Fluidul se scurge și se adună în locuri în care nu ar trebui.

Capilarele din ochi explodează ca focurile de artificii, iar în cazurile grave această hemoragie încetează vederea. Când fluidul se acumulează în plămâni, care au cea mai mare concentrație de vase capilare din corp, alpiniștii suferă de edem pulmonar acut de altitudine. În loc să respire normal, victimele edemului pulmonar de altitudine nu pot decât să gâfâie. Tusea aduce cu lătratul unui leu-de-mare. Pulsul se accelerează. Plămânii nu pot livra oxigen. Dacă alpinistul nu coboară repede sau nu este băgat într-un sac gonflabil sub presiune, moartea survine în câteva ore.

La fel ca plămânii, creierul, care absoarbe o cantitate uriașă de sânge, poate elibera și el lichid. Când se întâmplă acest lucru, afecțiunea se numește edem cerebral de altitudine. Primele simptome sunt adeseori destul de blânde; ele ar putea fi cele care cauzează răul acut de munte. Cu toate acestea, starea victimelor se înrăutățește cu repeziciune. Durerea de cap se simte de parcă un sadic ar testa un ciocan pneumatic pe craniul tău. Echilibrul oscilează, vorbirea devine bolborosită – aproape ca și cum ai da pe gât zece pahare de martini. E posibil ca jumătate de corp să amortească. Apar mirosuri, sunete, gusturi și vedenii. În timpul unei halucinații induse de altitudine pe parcursul expediției pe K2 din 1954, „m-am trezit într-un magazin de înghețată din Padova”, își amintea omul de știință italian Bruno Zanettin. „Mi-am spus în sinea mea: «Nu poate fi adevărat. Sunt singur într-un cort din Pakistan», dar tot puteam simți gustul înghețatei.”

E greu de prezis pe cine vor lovi aceste afecțiuni. Îi pot doborî chiar și pe cei mai buni alpiniști, care au excelat întotdeauna în